

دانشگاه قم

دانشکده مدیریت و اقتصاد

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته حسابداری

عنوان:

**بررسی رابطه بین ویژگی‌های مالی و غیرمالی شرکت با
کیفیت افشای اجباری و اختیاری شرکت‌های پذیرفته شده در
بورس اوراق بهادار تهران**

استاد راهنما:

سرکار خانم دکتر نرگس سرلک

نگارنده:

آمنه محمدی

زمستان ۱۳۹۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه قم

دانشکده مدیریت و اقتصاد

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته حسابداری

عنوان:

**بررسی رابطه بین ویژگی‌های مالی و غیرمالی شرکت با
کیفیت افشای اجباری و اختیاری شرکت‌های پذیرفته شده در
بورس اوراق بهادار تهران**

استاد راهنما:

سرکار خانم دکتر نرگس سرلک

نگارنده:

آمنه محمدی

زمستان ۱۳۹۲

«صورت جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد»

تقدیم به

- ✓ او که همیشه به یادم هست و افتخار بندگی اش را دارم.
- ✓ مادرم که در تمامی این سالها مانند کوه پشت من ایستاد و حمایت کرد.
- ✓ به روح پاک پدرم که در کودکی با بیان آرزوهایی که برایم داشت، حتی در نبودش مشوقم بود.
- ✓ به خواهرم و برادرهایم که همیشه مشوقم بوده باعث افتخار من هستند و خواهند بود.

با سپاس و قدردانی از

« پروردگارا، ما را در انجام آنچه تو دوست داری و بدان خشنودی، کامیاب ساز»
سپاس پاک تر از شب‌نم فرو نشسته بر رخسار گلبرگهای بهاری و ستایشی برخاسته از دل و جان در پیشگاه شکوهمند و سترگ خداوندگاری که ستودنش زیور زبان است و سپاسگزاریش آرامش جان و با صلوات بر ختم رسل و اشرف کاینات محمد مصطفی (ص) و بر اوصیا و اولیای الهی و تقدیری شایسته و تشکری بایسته از همه بزرگوارانی که در محضرشان زانوی تعلم زده ام و به شاگردیشان مفتخر شده‌ام.
و اما بعد، با توجه به عبارت:

« مَنْ لَمْ يَشْكُرِ الْمَخْلُوقَ لَمْ يَشْكُرِ الْخَالِقَ »

بایسته و شایسته است که از استاد فاضل و دانشمند، سرکار خانم دکتر نرگس سرلک به عنوان استاد راهنما که با سعه صدر در راهنمایی و هدایت این پژوهش نهایت لطف را ابراز نموده‌اند تشکر و قدردانی نمایم. همچنین از تمامی اساتید خصوصاً مدیر گروه حسابداری دانشگاه، جناب آقای عدلی بابت زحماتی که در طول دوره تحصیل در دوره کارشناسی ارشد کشیده‌اند، و جناب آقای دکتر صفری که زحمت داوری این رساله را متقبل شدند، تشکر و قدردانی می‌نمایم.

از درگاه با عظمت و والای باری تعالی برای این بزرگواران خواستار کامیابی و توفیق کسب رضای الهی را دارم.

من به سر چشمه خورشید نه خود بردم راه ذره‌ای بودم و مهر تو مرا بالا برد

چکیده

مفهوم افشاء، مفهوم گسترده‌ای است که با توجه به مسئله عدم تقارن اطلاعاتی و پیچیدگی‌های محیط اقتصادی از جنبه‌های مختلف مورد بررسی قرار گرفته است. افشا برای کارایی عملکرد بازار سرمایه بسیار حیاتی می‌باشد. با توجه به مفاهیم و تعاریف افشاء، محققان افشا را در دو سطح بیان می‌کنند: افشای اجباری و افشای اختیاری.

افشای اجباری، متشکل از همه اطلاعاتی است که نیاز است بر طبق قوانین شرکت‌ها، قوانین بورس اوراق بهادار و استانداردهای حسابداری قابل اجرا افشا شوند. اهمیت افشای اجباری در اهداف گزارشگری مالی بنیادی است. افشای اختیاری، به عنوان اطلاعاتی، مالی و غیرمالی، تعریف می‌شود که افشای آن برای شرکت دارای مزیت بوده اما خارج از الزامات قانونی می‌باشد. عوامل محیطی، اقتصادی و ویژگی‌های مالی شرکت باعث می‌شود تا نتوان عدم تقارن اطلاعاتی و مسئله نمایندگی را به طور کامل از بین برد. در این پژوهش به بررسی رابطه بین ویژگی‌های مالی و غیرمالی شرکت با کیفیت افشای اجباری و اختیاری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته شده است. به همین منظور تعداد ۱۵۳ شرکت که دارای رتبه‌بندی افشا در بورس اوراق بهادار تهران بودند در بین سال‌های ۱۳۸۶ الی ۱۳۹۱ به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند. متغیرهایی چون تمرکز مالکیت، ساختار هیئت مدیره، مالکیت اعضای هیئت مدیره، محافظه‌کاری مدیریت، صداقت مدیریت، کارایی مدیریت، فرصت‌های رشد، رقابت در بازار محصول، نقدینگی، سن شرکت، اندازه شرکت، سودآوری، اهرم مالی و میزان دارایی ثابت به عنوان ویژگی‌های مالی و غیرمالی انتخاب و رابطه آن‌ها با کیفیت افشای اجباری و اختیاری توسط نرم‌افزار Eviews مورد بررسی قرار گرفته است. آزمون فرضیات تحقیق به وسیله رگرسیون چندگانه با استفاده از داده‌های تلفیقی صورت پذیرفت. نتایج تحقیق حاکی از این است که بین کارایی مدیریت، نقدینگی شرکت، سودآوری، اهرم مالی و میزان دارایی ثابت با کیفیت افشای اجباری رابطه مثبت و بین رقابت در بازار محصول و کیفیت افشای اجباری رابطه منفی وجود دارد. همچنین بین ساختار هیئت مدیره، نقدینگی شرکت، اندازه، سودآوری، اهرم مالی و میزان دارایی ثابت با کیفیت افشای اختیاری رابطه مثبت و بین مالکیت اعضای هیئت مدیره و کیفیت افشای اختیاری رابطه منفی وجود دارد. و در باقی موارد هیچ گونه رابطه‌ای مشاهده نگردید.

واژه‌های کلیدی: افشای اجباری، افشای اختیاری، ویژگی‌های مالی، ویژگی‌های غیرمالی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۳	فصل اول
۳	طرح و کلیات تحقیق
۴	مقدمه
۴	۱-۱- بیان مسئله و سوال تحقیق
۷	۲-۱- اهمیت و ضرورت انجام تحقیق
۸	۳-۱- اهداف اساسی از انجام تحقیق
۸	۴-۱- قلمرو تحقیق
۹	۵-۱- فرضیات تحقیق
۱۸	۶-۱- روش شناسی تحقیق
۱۸	۱-۶-۱- گردآوری داده‌ها
۱۸	۲-۶-۱- جامعه و نمونه آماری
۱۹	۳-۶-۱- روش تجزیه و تحلیل داده‌ها
۱۹	۴-۶-۱- مدل‌های تحقیق
۲۰	۵-۶-۱- شرح متغیرهای تحقیق
۲۰	۱-۶-۱-۵- متغیر وابسته معادله ۱:
۲۱	۲-۶-۱-۵- متغیر وابسته معادله ۲:
۲۱	۳-۶-۱-۵- متغیرهای مستقل معادله ۱ و ۲:
۲۶	۷-۱- ساختار کلی تحقیق
۲۷	خلاصه فصل
۲۸	فصل دوم

۲۸.....	مبانی نظری و پیشینه تحقیق
۲۹.....	مقدمه
۳۰.....	۱-۲- مبانی نظری
۳۱.....	بخش اول : افشا اطلاعات حسابداری
۳۱.....	۲-۲- تعریف افشا
۳۲.....	۳-۲- اهمیت افشا اطلاعات حسابداری
۳۳.....	۲-۳-۱- نقش افشا اطلاعات حسابداری در بازار سرمایه
۳۵.....	۲-۳-۱-۱- مساله اطلاعاتی
۳۷.....	۲-۳-۱-۲- مسئله نمایندگی
۳۸.....	۲-۴- افشای اجباری
۳۹.....	۲-۴-۱- منطق نظارت بر افشا اجباری
۴۱.....	۲-۴-۲- روش های افشای اطلاعات اجباری
۴۱.....	صورت های مالی اساسی
۴۱.....	گزارش حسابرس مستقل
۴۲.....	گزارش هیات مدیره
۴۲.....	۲-۵- افشای اختیاری
۴۳.....	۱) فرضیه مبادلات بازار سرمایه
۴۴.....	۲) فرضیه کنترل شرکت
۴۴.....	۳) فرضیه پاداش سهمی
۴۶.....	۴) فرضیه هزینه دعاوی حقوقی
۴۷.....	۵) فرضیه علامت دهی درباره خلاقیت های مدیریت
۴۷.....	۶) فرضیه هزینه مالکانه
۴۷.....	۲-۶- ارتباط و تعامل بین افشای اجباری و اختیاری

۴۹.....	۷-۲-۷-چارچوب قانونی افشا در ایران
۵۱.....	بخش دوم: عوامل تاثیرگذار بر افشا اطلاعات حسابداری
۵۱.....	۸-۲-۸- هزینه‌های اطلاعات محرمانه و افشا
۵۲.....	۲-۸-۱- فرصت‌های رشد
۵۳.....	۲-۸-۲- رقابت در بازار محصول
۵۳.....	۲-۸-۳- تمرکز مالکیت
۵۴.....	۲-۹-۹- حاکمیت شرکتی و افشاء
۵۶.....	۲-۹-۱- ساختار هیئت مدیره
۵۷.....	۲-۹-۲- مالکیت اعضای هیئت مدیره
۵۸.....	۲-۹-۳- محافظه کاری مدیریت
۵۹.....	۲-۹-۴- کارایی مدیریت
۶۰.....	۲-۹-۵- صداقت مدیریت
۶۱.....	۲-۱۰-۱۰- ویژگی‌های مالی و محیطی شرکت و افشا
۶۲.....	۲-۱۰-۱- نقدینگی
۶۳.....	۲-۱۰-۲- سن شرکت
۶۳.....	۲-۱۰-۳- اندازه شرکت
۶۴.....	۲-۱۰-۴- سودآوری
۶۵.....	۲-۱۰-۵- اهرم مالی
۶۶.....	۲-۱۰-۶- میزان دا رایى ثابت
۶۷.....	۲-۱۱-۱۱- پیشینه تحقیق
۶۷.....	۲-۱۱-۱- تحقیقات خارجی
۷۰.....	۲-۱۱-۲- تحقیقات داخلی
۷۲.....	خلاصه فصل

فصل سوم	۷۴
روش تحقیق	۷۴
مقدمه	۷۵
۱-۳- نوع تحقیق	۷۶
۲-۳- روش شناسی تحقیق	۷۷
۳-۳- قلمرو تحقیق	۷۸
۴-۳- جامعه آماری	۷۸
۵-۳- نمونه آماری	۷۹
۶-۳- جمع‌آوری و نحوه پردازش داده‌ها	۸۰
۷-۳- فرضیات تحقیق	۸۱
۱-۷-۳- فرضیات در ارتباط با کیفیت افشای اجباری	۸۱
۲-۷-۳- فرضیات در ارتباط با کیفیت افشای اختیاری	۸۲
۸-۳- مدل‌های آماری تحقیق	۸۳
۹-۳- تعریف عملیاتی و سنجش متغیرهای تحقیق	۸۴
۱۰-۳- روش‌های آماری تجزیه و تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیات	۸۷
۱-۱۰-۳- رگرسیون چندگانه	۸۸
۲-۱۰-۳- مفروضات رگرسیون خطی	۸۸
۳-۱۰-۳- آزمون‌های مربوط به فروض رگرسیون (چریس بروکس، ۲۰۰۸)	۸۹
۴-۱۰-۳- تحلیل همبستگی	۹۱
۱-۱۰-۳-۴- آزمون نرمال بودن متغیرها	۹۱
۲-۱۰-۳-۴- ضریب همبستگی	۹۲
۳-۱۰-۳-۴- ضریب تعیین و تعیین اصلاح شده	۹۳
۵-۱۰-۳- آزمون معنی‌دار بودن در الگوی رگرسیون	۹۳

- ۹۳.....۳-۱۰-۵-۱-آزمون معناداری معادله رگرسیون (خطی بودن).....
- ۹۴.....۳-۱۰-۵-۲-آزمون معنی داری ضرایب مدل رگرسیون.....
- ۹۴.....۳-۱۰-۶-روش استفاده از داده‌ها.....
- ۹۶.....۳-۱۰-۶-۱-مزایای استفاده از داده‌های تلفیقی.....
- ۹۷.....۳-۱۰-۶-۲-داده‌های تلفیقی متوازن و غیرمتوازن.....
- ۹۷.....۳-۱۰-۶-۳-تخمین معادلات به روش داده‌های تلفیقی.....
- ۹۸.....۳-۱۰-۷-آزمون‌ها.....
- ۹۸.....۳-۱۰-۷-۱-آزمون F لیمر.....
- ۹۸.....۳-۱۰-۷-۲-آزمون هاسمن:(تشخیص اثرات ثابت یا تصادفی بودن تفاوت‌های واحدهای مقطعی).....
- ۹۹.....خلاصه فصل.....
- ۱۰۰.....فصل چهارم.....
- ۱۰۰.....تجزیه و تحلیل داده‌ها.....
- ۱۰۱.....مقدمه.....
- ۱۰۲.....۴-۱-بخش اول: آمار توصیفی داده‌ها.....
- ۱۰۴.....۴-۲-بخش دوم: آمار استنباطی.....
- ۱۰۶.....۴-۲-۱-مفروضات رگرسیون خطی مدل ۱.....
- ۱۰۶.....۴-۲-۱-۱-آزمون امید ریاضی خطاها:.....
- ۱۰۶.....۴-۲-۱-۲-آزمون ناهمسانی واریانس خطاها:.....
- ۱۰۶.....۴-۲-۱-۳-آزمون همبستگی بین خطاها:.....
- ۱۰۷.....۴-۲-۱-۴-آزمون نرمال بودن توزیع خطاها:.....
- ۱۰۷.....۴-۲-۱-۵-آزمون هم‌خطی بین متغیرهای مستقل:.....
- ۱۰۷.....۴-۲-۱-۵-آزمون نرمال بودن داده‌ها:.....
- ۱۰۹.....۴-۲-۱-۵-۲-همبستگی بین متغیرها:.....
- ۱۰۹.....۴-۲-۲-انتخاب روش داده‌های ترکیبی یا تابلویی مدل.....
- ۱۱۰.....۴-۲-۳-آزمون انتخاب روش اثرات ثابت و اثرات تصادفی مدل ۱.....

۱۱۰	۴-۲-۴- نتایج آزمون فرضیه‌ها در رابطه با مدل ۱ (کیفیت افشای اجباری)
۱۱۲	۴-۲-۴-۱- معناداری معادله رگرسیون (خطی بودن)
۱۱۲	۴-۲-۴-۲- معناداری ضرایب مدل رگرسیون
۱۱۳	۴-۲-۵- مفروضات رگرسیون خطی مدل ۲
۱۱۳	۴-۲-۵-۱- آزمون امید ریاضی خطاها
۱۱۳	۴-۲-۵-۲- آزمون ناهمسانی واریانس خطاها
۱۱۳	۴-۲-۵-۳- آزمون همبستگی بین خطاها
۱۱۳	۴-۲-۵-۴- آزمون نرمال بودن توزیع خطاها
۱۱۴	۴-۲-۵-۵- آزمون هم‌خطی بین متغیرهای مستقل
۱۱۴	۴-۲-۶- /انتخاب روش داده‌های ترکیبی یا تابلویی مدل ۲
۱۱۴	۴-۲-۷- آزمون انتخاب روش اثرات ثابت و اثرات تصادفی مدل ۲
۱۱۵	۴-۲-۸- نتایج آزمون فرضیه‌ها در رابطه با مدل ۲ (کیفیت افشای اختیاری)
۱۱۶	۴-۲-۸-۱- معناداری معادله رگرسیون (خطی بودن)
۱۱۶	۴-۲-۸-۲- معناداری ضرایب مدل رگرسیون
۱۱۶	۴-۳- خلاصه نتایج تحقیق
۱۱۷	خلاصه فصل
۱۱۸	فصل پنجم
۱۱۸	نتیجه‌گیری، بحث و پیشنهادات
۱۱۹	مقدمه
۱۱۹	۵-۱- خلاصه
۱۲۱	۵-۲- نتایج فرضیات تحقیق
۱۲۷	۵-۳- محدودیت‌ها و موانع تحقیق
۱۲۷	۵-۴- پیشنهادات کاربردی تحقیق
۱۲۸	۵-۵- پیشنهادات برای تحقیقات آینده

۱۲۹.....	خلاصه فصل.....
۱۳۰.....	فهرست منابع و مآخذ:.....
۱۳۰.....	الف) منابع فارسی.....
۱۳۱.....	ب) منابع انگلیسی.....
۱۳۷.....	پیوست‌ها.....
۱۳۷.....	پیوست ۱: لیست شرکتهای مورد بررسی.....
۱۳۹.....	پیوست ۲: چک لیست افشای اختیاری و نحوه امتیازدهی.....
۱۴۱.....	پیوست ۳: جداول آماری.....

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۱۴۱.....	جدول ۴-۱- آمار توصیفی متغیرها.....
۱۴۲.....	جدول ۴-۲- آزمون کولموگروف اسمیرنف (آزمون توزیع نرمال) برای متغیرهای پژوهش.....
۱۴۳.....	جدول ۴-۴- آزمون مدل شماره ۱ (افشای اجباری).....
۱۴۹.....	جدول ۴-۵- آزمون مدل شماره ۲ (افشای اختیاری).....
۱۵۵.....	جدول ۴-۶- خلاصه‌ای از نتایج آزمون.....

پرسر در معید علم نوشته‌اند: هر که به درون گام می‌نهد باید ایمان داشته باشد.

"پلانک"

مقدمه

افشا شرکت‌ها برای کارایی عملکرد بازار سرمایه ضروری می‌باشد. تقاضا برای گزارشات مالی و افشا شرکت‌ها ناشی از عدم تقارن اطلاعاتی و مسئله نمایندگی بین مدیریت و افراد برون سازمانی می‌باشد. عدم تقارن اطلاعاتی و مسئله نمایندگی باعث تخصیص ناکارآمد منابع در بازار سرمایه می‌گردد. به منظور حل این مشکلات و افزایش انگیزه نماینده در جهت افشا اطلاعات از قراردادهای کارا بین نماینده-کارفرما استفاده می‌گردد. در نتیجه این فرآیند مسئله ارزشیابی نادرست شرکت مرتفع شده و منافع متضاد آنان با یکدیگر همسو می‌گردد. عوامل محیطی، اقتصادی و ویژگی‌های مالی شرکت باعث می‌شود تا نتوان عدم تقارن اطلاعاتی و مسئله نمایندگی را به طور کامل از بین برد. این عوامل شامل ایجاد، نظارت و الزام به قراردادهای کارا، هزینه‌های مالکانه ناشی از افشا کامل و جمع‌آوری اطلاعات، نقص در قانون‌گذاری و ... می‌باشد (جنسن و مک‌لینگ، ۱۹۷۶). افشای شرکت‌ها به دو شکل اجباری و اختیاری انجام می‌پذیرد. افشا اجباری از طریق گزارشات مالی قانونی شامل صورت‌های مالی، یادداشت‌ها، بحث و تجزیه و تحلیل مدیریت و سایر موارد قانونی مورد نیاز انجام می‌شود. بعلاوه، برخی شرکت‌ها افشاهای داوطلبانه همچون پیش‌بینی‌های مدیریت، اطلاعات مازاد درباره شرکت در خبرنامه‌ها و ... را انجام می‌دهند.

عوامل و ویژگی‌های مالی و اقتصادی مختلف می‌تواند بر روی میزان و سطح کیفیت افشای اجباری و اختیاری شرکت‌ها در مقاطع زمانی مختلف تاثیرات متفاوتی بگذارد. مدیران شرکت‌ها با توجه به این عوامل و سنجیدن شرایط محیطی شرکت که در آن فعالیت انجام می‌دهند، سعی دارند تا بهترین سیاست در مورد افشا را فراهم نمایند. انگیزه و صداقت مدیریت از انجام افشا با کیفیت بالا هم یکی از مسائل اساسی در افشا می‌باشد. ادبیات موجود نشان می‌دهد که مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی

مطلوب و با کیفیت بالا باعث ارزشیابی بالاتر شرکت در بازار می‌گردد. شفافیت گزارشگری مالی و رویه‌های افشا به عنوان یکی از ویژگی‌های اصلی مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی می‌باشند و عامل اصلی در تعیین مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی محسوب می‌شوند. قابلیت اتکا افشا حسابداری و انگیزه‌های مدیریت از افشا حسابداری با کیفیت متفاوت، مسئله‌ای بسیار با اهمیت می‌باشد که در این تحقیق به آن می‌پردازیم. مدیریت می‌تواند اطلاعات مطلوب درباره عملکرد آتی شرکت، اطلاعاتی را به طور داوطلبانه و با کیفیت افشا بالا را به سرمایه‌گذاران مخابره نماید و در نتیجه قیمت سهام شرکت را به ارزش واقعی خود نزدیک نماید. از طرفی دیگر، مدیریت می‌تواند بدون توجه به عملکرد مطلوب و مناسب شرکت اطلاعاتی را به طور فریب‌کارانه (فرصت‌طلبانه) افشا نماید که این اطلاعات باعث افزایش کیفیت افشا شرکت می‌گردد.

در این پژوهش سعی می‌شود تا رابطه بین برخی ویژگی‌های مالی و غیرمالی شرکت با کیفیت افشای اجباری و اختیاری در مورد ۱۵۳ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در یک دوره ۶ ساله از ۱۳۸۶ لغایت ۱۳۹۱ را با استفاده از فنون آماری رگرسیون مورد آزمون قرار گیرد.

فصل اول

طرح و کلیات تحقیق

خدايا رحمتی کن تا ایمان نام و نان پرایم نیاورد
قوتم بخشش تا نامم و حتی نامم را در خط ایمانم افکنم.
"دکتر علی شریعتی"

مقدمه

فصل اول هر پایان نامه، شکل تکامل یافته طرح تحقیق اولیه است. از این رو در این فصل به بیان مساله تحقیق می پردازیم و پس از آن ضرورت انجام تحقیق و هدف از انجام آن را بیان می کنیم. سپس فرضیه های تحقیق را بیان کرده و به معرفی قلمرو زمانی و مکانی و همچنین جامعه و نمونه تحقیق می پردازیم و روش های آماری مورد استفاده جهت آزمون فرضیات را مطرح می نماییم. در آخر فصل نیز واژگان و اصطلاحات کلیدی را بیان خواهیم کرد.

موضوع این تحقیق بررسی رابطه بین ویژگی های مالی و غیرمالی شرکت با کیفیت افشای اجباری و اختیاری شرکت ها است. اطلاعات مالی شرکت ها برای استفاده کنندگان مختلف بسیار مهم بوده است و تحقیقات مختلف هم حاکی از این مسئله بوده و نشان می دهد عوامل متعدد مالی و غیرمالی شرکت می تواند بر کیفیت و میزان افشا اطلاعات اثر بگذارد. لذا در تحقیق حاضر به بررسی رابطه بین ویژگی های مالی و غیرمالی شرکت بر کیفیت افشای اجباری و اختیاری می پردازیم.

۱-۱- بیان مسئله و سوال تحقیق

برای سالیان متمادی در گذشته، اقتصاددانان می پنداشتند همه ی گروه های مربوط به یک شرکت سهامی مثل مدیران و سهامداران برای یک هدف مشترک فعالیت می کنند اما از سال ۱۹۶۱ موارد بسیاری از تضاد منافع بین گروه ها و چگونگی مواجهه ی شرکت ها با این گونه تضادها توسط اقتصاددانان مطرح شده است (برتا^۱ و بازولان^۲، ۲۰۰۸، ۲۳).

^۱ Beretta

^۲ Bozzolan

^۳ Agency Theory

این موارد به طور کلی در حسابداری مدیریت به نظریه‌ی نمایندگی^۳ یا کارگزاری مشهور است. هسته‌ی اصلی نظریه‌ی نمایندگی بر این فرض استوار است که مدیران به عنوان نمایندگان سهامداران ممکن است به گونه‌ای عمل کنند یا تصمیم‌هایی را اتخاذ نمایند که لزوماً در راستای بیشینه کردن ثروت سهامداران نباشد. مطابق این نظریه باید سازوکار کنترلی یا نظارتی کافی برای حفاظت سهامداران از تضاد منافع ایجاد گردد. موضوع شفافیت^۴ صورت‌های مالی و کیفیت افشاء^۵ اطلاعات ارائه شده در آن، به عنوان یک راه کار عملی مورد توجه قرار گرفته است. اغلب چنین استدلال می‌کنند که جریان شفاف و باکیفیت اطلاعات موجب کاهش عدم تقارن اطلاعاتی^۶ می‌گردد. عدم تقارن اطلاعاتی به وضعیتی گفته می‌شود که آگاهی مدیران از فعالیت‌های شرکت نسبت به سهامداران و سرمایه‌گذاران بالقوه و سایر ذی‌نفعان بیشتر است. چنین عدم تقارن اطلاعاتی موجب بروز مشکلاتی نظیر مخاطره‌ی اخلاقی و انتخاب نادرست می‌گردد (هیلی و پالپو^۷، ۲۰۰۱).

اصطلاح افشاء در گسترده‌ترین مفهوم خود به معنای ارائه اطلاعات است. حسابداران از این عبارت به صورت محدودتری استفاده می‌کنند و منظور آنان انتشار اطلاعات مالی مربوط به یک شرکت در گزارشات مالی (معمولاً در قالب گزارشات سالانه) است. در برخی موارد، این مفهوم بازهم محدودتر و به معنی ارائه اطلاعات است که در متن صورت‌های مالی منظور نشده است. انتشار اطلاعات ترازنامه، صورت سود و زیان، صورت جریان وجه نقد، اغلب تحت عنوان شناخت و اندازه‌گیری مدنظر قرار می‌گیرد. بنابراین، در محدودترین مفهوم، افشای اطلاعات شامل تجزیه و تحلیل‌های مدیریت، یادداشت‌های همراه صورت‌های مالی و گزارشات مکمل است (برتا و بازولان، ۲۰۰۸، ۲۳).

با توجه به مفاهیم و تعاریف افشا، محققان افشا را در دو سطح بیان می‌کنند: افشای اجباری و افشای اختیاری.

^۳ Agency Theory
^۴ Transparency
^۵ Quality of Disclosure
^۶ Information Asymmetry
^۷ Healy & Palepu